

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра економіки, права та управління бізнесом

**РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
за освітньою програмою професійного спрямування
«Муніципальна економіка»**

**на тему: «ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ТРАНСПОРТНОЇ СИСТЕМИ
МІСТА (НА ПРИКЛАДІ М.ОДЕСИ)»**

Виконавець:

студент ФЕУП

Трипольський Кирило Вікторович _____

Науковий керівник:

д.е.н, професор

Сментина Наталія Валентинівна _____

Одеса - 2020

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Транспортна інфраструктура міста – це один з найголовніших факторів, які цікавлять населення. Безсумнівно, рівень розвитку транспортної інфраструктури абсолютно перетинається з рівнем якості життя усіх мешканців міста незалежно від того, володіють вони власним автотранспортом чи користуються міським. Мова йде про той налагоджений механізм, який забезпечує людей комфортним пересуванням у потрібне місце призначення за певний час. Нажаль, не кожна країна, а тим паче місто може дозволити собі ефективну та дієву транспортну систему через брак коштів або, частіше, нерозумне експлуатування й регулювання даною системою. «Вчорашні» інновації, зміна старих систем на новіші, та інший досвід мали значний вплив на чинну транспортну систему, проте і досі виникає потреба її подальшого прогресу на інноваційних засадах. Прикладом такого орієнтиру виступає Європейський союз (далі ЄС), який вже демонструє удосконалення автотранспортних технологій з урахуванням екологічних потреб, в той час, як транспортна система одного з найбільших міст України – м. Одеси перебуває на стадії вадливості розвитку.

Опираючись на вищенаведене, тему розвитку транспортної системи на прикладі міста Одеси вважаємо актуальною.

Оцінюючи стан досліджуваної теми, вважаємо за доцільне наголосити авторів, які внесли значний внесок у розробку даного напрямку. Це, насамперед, Бугроменко В.М. [1], Дорошенко В.І. [2], Сментина Н.В., Доброва Н.В. [3], Лимарь Т.В. [4], а також іноземні дослідники Дж. Діболд [5], Т. Франсис, Д. Хьордл [6], Дж. Сасмен [7], М.Роуз [8], Дж. Зак та інші [9].

Мета кваліфікаційної роботи – дослідити теоретичні, методичні та прикладні аспекти розвитку транспортної системи міста Одеси та надати пропозиції відносно можливості її інноваційного розвитку.

Досягнення поставленої мети є неможливим без виконання наступних **завдань**:

- з'ясувати сутність транспортної системи міста та визначати її складові компоненти;
- визначити показники розвитку транспортної системи;
- розкрити значення розвинутої транспортної інфраструктури для економічного розвитку міста;
- проаналізувати місто Одеса та особливості його транспортної системи;
- дослідити показники розвитку транспортної системи міста Одеси порівняно з іншими містами України;
- освітлити основні проблеми інноваційного розвитку транспортної системи міста Одеси;
- обґрунтувати концепцію конкурентоспроможної транспортної системи міста Одеси;

- описати пріоритетні напрями інноваційного розвитку транспортної системи міста Одеси;
- наголосити прогностні перспективи розвитку транспортної системи міста Одеси.

Об'єкт дослідження – процес інноваційного розвитку транспортної системи міста Одеси.

Предмет дослідження – теоретичні, методичні та прикладні аспекти розвитку транспортної системи міста Одеси.

Для вирішення поставлених у роботі завдань необхідним є застосування наступних **методів дослідження**:

- загальнонауковий: аналогія, системний аналіз;
- економіко-математичний: системно-структурний аналіз;
- економіко-статистичний аналіз: табличний, графічний, класифікації;
- маркетинговий: SWOT-аналіз, спостереження, опитування;
- експертна діагностика: порівняння, оцінювання.

Інформаційною базою дослідження слугували наукові публікації та монографічні видання вчених, матеріали наукових конференцій і досліджень з проблематики розвитку транспортної системи, звіти та аналітичні матеріали, дані звітності офіційних статистичних збірників.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (50 найменувань) та 1-го додатку. Загальний обсяг роботи становить 79 сторінок. Основний зміст викладено на 70 сторінках. Робота містить 7 таблиць, 14 рисунків.

Публікації та апробація результатів дослідження. За результатами виконання кваліфікаційної роботи магістра опубліковано 1 статтю: Інноваційний розвиток транспортної системи міста. *Збірник ФЕУП*. 2020. Результати дослідження доповідалися на міжнародній конференції, за результатами опубліковано наукову роботу. Необхідність розвитку транспортної системи міста (на прикладі м. Одеса). *Економіко-правові аспекти господарювання: сучасний стан, ефективність та перспективи*: матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 25-26 вересня 2020 р.). Одеса: «Принт бистро», 2020. С. 92-94.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі «**Теоретичні аспекти розвитку транспортної системи міста**» розглянуто сутність транспортної системи міста та її складові компоненти, показники розвитку транспортної системи, значення розвинутої транспортної інфраструктури для економічного розвитку міста.

У другому розділі «**Аналіз стану та рівня розвитку транспортної системи міста Одеси**» надано характеристику сучасного стану міста Одеса та

особливості його транспортної системи, проведено оцінку показників розвитку транспортної системи міста Одеси порівняно з іншими містами України та визначено основні проблеми інноваційного розвитку транспортної системи міста Одеси.

У третьому розділі **«Можливі шляхи інноваційного розвитку транспортної системи міста Одеси»** розкрито Концепцію конкурентоспроможності транспортної системи міста Одеси, визначено пріоритетні напрями інноваційного розвитку транспортної системи міста Одеси, спрогнозовано перспективи розвитку транспортної системи міста Одеси.

ВИСНОВКИ

Здійснене дослідження, присвячене аналізу інноваційного розвитку транспортної системи міста (на прикладі м. Одеси), дозволяє зробити наступні висновки:

1. На сьогоднішній день, в умовах ХХІ століття транспорт вражає різноманітністю та багатофункціональністю. Найбільш поширеними видами транспорту залишаються залізничний, повітряний, водний та автомобільний види транспорту. Усі вони формують єдину транспортну систему, покликану задовольняти потреби сучасного людства. Транспортна система – це основна частина логістики та планування, коли транспортні засоби використовуються для переміщення людей або предметів з одного місця в інше. Мета транспортної системи – координувати рух людей, вантажів та транспортних засобів з метою найбільш ефективного використання маршрутів. Саме ця функція і спонукає транспортну систему до постійного розвитку та удосконалення.

2. Транспортні системи розвиваються для взаємодії в різних масштабах і завдяки впливу різних факторів. До показників, які позначаються на розвитку автомобільного та міського транспорту, відносяться екологічні, історичні, технологічні, політичні, економічні показники.

3. Рівень розвитку транспортної інфраструктури та інвестиції разом із сумою витрат на транспортні операції можуть мати широкий вплив на економіку (як це спостерігається, коли ціни на паливо помітно зростають, а це, в свою чергу, призводить до скорочення витрат домогосподарств на кінцеве споживання інших товарів і послуг). Транспорт забезпечує повсякденну мобільність людей і має вирішальне значення для виробництва та розподілу товарів. Адекватна інфраструктура є основною передумовою транспортних систем.

4. Історично місто Одеса є одним з найголовніших транспортних вузлів України та має розвинену транспортну інфраструктуру. Як сильні, так і слабкі сторони транспортної інфраструктури міста Одеси вдалося визначити завдяки проведеному опитуванню резидентів та гостей міста Одеси. Опитування та теоретичні дослідження дали змогу окреслити основні проблеми транспортної

системи міста Одеса: автомобільні затори; умови паркування; незадовільний стан дорожнього покриття; погодні умови; недостатній розвиток системи громадського транспорту; слабкий контроль дорожнього руху.

5. Порівняння міста Одеси із столицею України – Києвом, а також з невеликим містом Одеської області – м. Кілія, демонструє наявні проблеми транспортної мережі кожного населеного пункту. Найбільш актуальними питаннями щодо проблем інноваційного розвитку міста Одеси залишаються: незадовільний стан та робота громадського транспорту, відсутність міст для паркування, а також недорозвиненість транспортної інфраструктури загалом, яка потребує виходу на новий рівень, потребує наслідування ідей та розробок прогресивних країн світу.

6. Транспорт, як інфраструктурна галузь, має розвиватися випереджальними темпами з метою сприяння швидкому економічному та соціальному розвитку країни та її участі у міжнародному поділі праці. Відсутність електронного квитка та розкладу транспорту; зниження безпеки та якості пасажирських перевезень; недосконалість наявної маршрутної мережі пасажирського транспорту, значне дублювання маршрутними таксі маршрутів електротранспорту; відсутність у місті швидкісного виду транспорту (метро, швидкісного трамвая); відсутність сполучення дальніх районів міста (селище Котовського та район Таїрова); погіршення екологічної ситуації в місті за рахунок зростання кількості маршрутних транспортних засобів малої та середньої пасажиромісткості; абсолютна більшість пасажирів перевозяться в режимі маршрутного таксі й, як наслідок, виникають проблеми з перевезенням пільгових категорій пасажирів – основні проблеми інноваційного розвитку громадського транспорту міста Одеси.

7. Формула успішного економічного розвитку завжди включає в себе складову «транспортна система», тому що саме вона надає можливості «вибудувати» економічні відносини з усім світом. Концепцією конкурентоспроможної транспортної системи пропонується організація перехоплюючих парковок по периметру центру, і створення платної обмеженої в часі системи паркування в центрі, що урегулює попит на неї, адже зараз від безсистемного паркування страждають усі учасники руху.

8. Розвиток транспортної системи міста Одеси залежатиме від обраних напрямів розвитку міста. Наразі в місті Одесі діють стратегії розвитку транспортної системи: інвестиційна стратегія «Одеса 5Т», національна транспортна стратегія України, стратегія економічного і соціального розвитку Одеса – 2022, муніципальна платформа citizen.odessa.ua за підтримки департаменту транспорту, зв'язку та організації дорожнього руху одеської міської ради.

9. Прогнозні перспективи розвитку транспортної системи міста Одеси – оптимістичні. Відмова від шкідливих та небезпечних вантажів, оновлення принципу роботи залізничного вокзалу, реконструкція міського аеропорту – одні з основних прогнозів на наступні роки. Організація паркувальних міст надасть змогу частіше користуватися міським транспортом, зменшуючи

затори. Облаштування швидкісного трамвая та розвиток автомагістралей допоможе вирішити проблему зручного пересування містом та зниження заторів у годину пік. Реалізація проектів, окреслених у Стратегії транспортного розвитку допоможе місту Одесі отримати статус конкурентоспроможного міста у сфері транспортних інновацій та покращити якість життя населення.

Спираючись на поставлені завдання дослідження, нам вдалося розкрити сутність інноваційного розвитку транспортної системи міста (на прикладі м. Одеси) та надати рекомендації щодо прогресивного інноваційного розвитку його транспортної інфраструктури.

АНОТАЦІЯ

Трипольський К.В. «Інноваційний розвиток транспортної системи (на прикладі м. Одеса)».

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» за освітньою програмою професійного спрямування «Муніципальна економіка». Одеський національний економічний університет. Одеса, 2020.

У роботі розглянуто сутність транспортної системи міста та її складові компоненти, показники розвитку транспортної системи, значення розвинутої транспортної інфраструктури для економічного розвитку міста.

Надано характеристику сучасного стану міста Одеса та особливості його транспортної системи, проведено оцінку показників розвитку транспортної системи міста Одеси порівняно з іншими містами України та визначено основні проблеми інноваційного розвитку транспортної системи міста Одеси.

Розкрито концепцію конкурентоспроможності транспортної системи міста Одеси, визначено пріоритетні напрями інноваційного розвитку транспортної системи міста Одеси, спрогнозовано перспективи розвитку транспортної системи міста Одеси.

Ключові слова: транспорт, транспортна система, оцінка транспортної системи, прогноз, транспортна інфраструктура, оцінка.

ANNOTATION

Trypolskiy K.V. «Innovative development of the city transport system (on the example of Odesa city)».

Thesis for Master degree in specialty 076 «Entrepreneurship, Trade and Stock Exchanges» under the master's program «Municipal economics». Odessa National Economics University. Odessa, 2020.

In qualifying work theoretical aspects of the transport system, as well as the factors and conditions for the development of the city transport system in the Odesa region, and the importance of the developed transport system of the region has been considered.

The features of a modern city of Odesa and its transport system are provided, the estimation of indicators of development of transport system of the city of the Odesa region in comparison with other cities of Ukraine is carried out and the basic problems of innovative development of transport system of the city of Odesa are defined.

The concept of competitiveness of the transport system of the city of Odesa is revealed, the priority directions of innovative development of the transport system of the city of Odesa are offered, the prospects of development of the transport system of the city of Odesa are forecasted.

Key words: transport, transport systems, transport system assessment, forecast, transport infrastructure, assessment.